

PŘEDNÁŠKA o blahoslaveném papeži JANU PAVLOVI II.

Plzeň 16. října 2011

Někdo může mít pocit, že mluvit dnes o blahoslaveném papeži Janu Pavlovi znamená skoro ´nosit dříví do lesa´. Zvláště za posledních asi 15 let toho bylo napsáno a řečeno o tomto mimořádném papežovi velmi mnoho. Když v roce 2000 slavil osmdesátiny, Vatikán porušil určitým způsobem zavedený „protokol“ – kulatá výročí jako sedmdesátiny, pětasedmdesátiny slavil jen soukromým způsobem. Ve Vatikánu se oslavovaly spíše jeho jmeniny a den volby papežem. Když si kliknete na Google, tak vám tam vyjede velké množství informací...

V posledních létech před svými osmdesátinami papež oslavil dvacet let pontifikátu a padesát let kněžství – zlaté kněžské jubileum. Při každé z těchto příležitostí se dostatečně po celém světě bilancovalo.

Největší událostí byl **papežův odchod do ráje** v roce 2005 a **pak jeho beatifikace** v letošním roce. Byly to obrovské příležitosti o papeži psát, uvažovat, meditovat. Hovořilo se o papežově vlivu ve světě, nejen o jeho roli při pádu komunismu, ale i o angažování v oblasti míru, lidských práv, svobody (např. Karibská krize), o jeho stylu řízení církve, o ekumenismu, o 91 zahraničních cestách ve 124 zemích a jím jmenovaných 129 kardinálech, ale také o více než 900 beatifikacích a 300 kanonizacích a více než 120 svazcích jeho dopisů, encyklik a knih. O tom všem novináři psali, redaktoři hovořili a televize dělala reportáže.

Je těžké přinést něco nového, když toho tolik bylo napsáno a řečeno. Ale ono nejde o ukojení zvědavosti něčím novým. Je to trochu, jako když lidé chodí znovu a znovu do obrazových galerií, prohlížejí si mnohdy stále stejné obrazy a nemohou se nabažit jejich krásy. Krása, stejně jako velikost a dobro, přitahují. A tak chci říci, co velikého mě na tomto blahoslaveném papeži přitahuje: **jeho otevřená náruč a schopnost přijmout každého**. Ti, kdo přicházeli, cítili, že je papež opravdu přijímá, že jim rozumí a že se mu mohou svěřit. Děti i mládež to zvláště dobře poznávali, proto za ním šli. Tyto dvě součásti rodiny mu byly asi nejbližší. A pak staří a trpící... Papež netřídil lidi. Navštívil ve vězení i svého atentátníka Aliho Agcu. Nebyla to psychologie či nějaké manažerské dovednosti, ale – řekněme to zcela otevřeně – křesťanská láska podle evangelia prokazovaná nejen jednotlivcům, skupinám, ale celým národům a náboženstvím. Tento papežův postoj vyrůstal zřetelně a neomylně z jeho hlubokého a živého vztahu k Bohu, ve kterého věřil, se kterým neustále jednal v modlitbě. On žil

Duchem Božím. Tato jeho životní praxe, tento styl vycházel důsledně z jeho názoru, z jeho učení, přesněji řečeno z Kristova učení – z evangelia! **Papež představoval světu žité křesťanství pro třetí tisíciletí.** Celý ten velký zájem světa o papeže, o jeho život, je beze vší pochyby neuvědomělá přitažlivost čistého křesťanského stylu bez etiket a nálepek. Velikost jeho života je Boží dar pro církve i pro svět. Ukazoval bez velké okázalosti, že Bůh, zmrtvýchvstalý Kristus, také dnes úžasně působí v životě lidí, v církvi i ve světě. Proto jeho velká láska k novým církevním hnutím, v nichž viděl **perspektivu pro církve ve 3. tisíciletí.**

Já bych se zde však chtěl spíše rozdělit o patnáctiletou **zkušenost z mnoha nejruznějších setkání,** osobně prožitých s jedním z největších papežů.

Při četných setkáních, zejména těch bez oficiální atmosféry a přítomnosti médií, se vždy zřetelně ukazovalo jeho milující srdce. Papež, mariánsky pokorný, vždy s přátelským gestem či slovem naznačujícím otevřenost, přijímající každého takového, jaký je. Výborná papežova paměť a znalost každé situace takové chvíle zdůvěrnily. Nebylo možné si nevšimnout, že nejde o roli naučenou pro jeden okamžik, ale že papež skutečně nosí místní církve - to znamená diecéze - ve svém srdci. Jeho otevřenost a láska je nadto ještě nádherně zvýrazněna mariánským pozadím **mlčení a naslouchání.** Tím vším se každý cítí být přijat. Byl jsem mnohokrát pozván ke stolu s papežem. Viděl jsem zblízka papežovu schopnost naslouchat. Nechal mě – a sekretář mě pobízel – abych mluvil. On naslouchal...

Jakého papeže jsem potkal **na obrovských setkáních církve** při jeho pastoračních misijních cestách po světě, zvláště při světových dnech mládeže? Papeže otevřeného a vstřícného, milujícího zástupy lidí. Snad ho při takových příležitostech naplňuje vědomí, že je otcem univerzální církve, a proto jako by mu před velkými zástupy přibývalo síly, aniž by se nechal nadšením davů zmást, aby se domníval, že jen to je pravá tvář církve. Jásající zástupy - zvláště mládeže - však měly na papeže zvláštní vliv - přitahují ho!

Svémi dary, svými charizmaty byl papež Jan Pavel II. znamením pro naši dobu - pro církve i svět - a hlasem prorockým. Byl především člověkem víry svou praktickou dětskou zbožností - „nebudete-li jako děti...“Byl člověkem hluboce zakotveným v trojjediném Bohu. Ve svém životě se dával vést Duchem svatým, což ho nenechávalo uzavřeného v nějakém ghettu úzkoprstosti, ale ve smyslu znamení časů

ho otevíralo pro každého, pro ostatní křesťany i pro velká náboženství, dávalo mu široké srdce pravého ekumenismu a otevíralo ho pro dialog se světem, s jeho utrpením a problémy. Stačí jen připomenout jeho cestu do Izraele - po stopách Kristových - nebo papeže stojícího u Zdi nářků v Jeruzalémě.

Jeho zakotvení v Bohu ho zároveň naplňuje světlem, aby se jeho otevřenost nestávala módním nadbíháním, připodobňováním se druhým a světu ve falešné solidaritě, ale dává mu jasnost a pevnost v zachovávání vlastní identity církve. Papež s otevřenou náručí.

Tento pohled je odvozen i z osobního pozorování papeže zblízka při tolika setkáních veřejných i osobních. Hluboce oslovující bylo pro mne vidět papeže, jak se pohybuje při slavení nejrůznějších velkých liturgických příležitostí, jak se choval obklopen a zavalen množstvím lidí. Lze nepochybně vycítit: tento muž má živý kontakt s tajemstvím, které slaví, a osobní vztah k Bohu, o kterém mluví. Když jsem papeže viděl na podiu v Manile při světovém dni mládeže obklopeného mladými všech barev tváře, sestupujícího z koturnů svého vysokého postavení (podobně i na Svatém Kopečku a v Loretu), neubráníl jsem se Pavlově myšlence v listu Filipánům: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš“. V tomto duchu také naslouchal soustředěně těm, kteří k němu přicházeli. Se světem se nesetkával jako například politici, kteří vkládají do svého hlasu, do svých projevů dynamiku a razanci, aby oslovili. Papež je nechával vyrůstat z hluboké modlitby a vkládal do nich dynamiku lásky Boží, aniž pozdvihuje hlas a křičí po ulicích světa. Zůstával nad vzrušenými a ostrými diskusemi, které se někdy vedly před jeho návštěvami v různých národech. Přicházel se silou svého charizmatu a lásky, setkával se, promlouval, získával a zanechával stopu pokoje. Takový účinek jsem pozoroval i při návštěvách v naší zemi, stejně jako v Berlíně, a tak tomu bylo snad nejvýrazněji v USA, a kdysi i ve Francii. Snad proto ho zvolily americké Timesy za muže roku 1995. I nepřátelé vyslovovali respekt k síle jeho osobnosti.

Když jsem byl jmenován kardinálem, zeptal se mne redaktor ČT, jestli církvi neškodí papežův postoj ve věci potratů a v oblasti sexuální etiky. Nepochopil, že papeži nejde - při vší jeho otevřenosti pro svět - o vlastní lacinou popularitu ani podbíživé získávání za každou cenu, ale o věci Boží, nad nimiž není ani papež pánem, že mu jde o dobro

a štěstí světa, ne módní pro danou chvíli, ale trvalé. Že mu jde o pravdu. Papež nemůže jednat, jako někdy jednají politici ve svých předvolebních projevech.

Hluboký vztah k Bohu a vědomí jeho působení a síly v životě církve dovolovaly papežovi mluvit i o jejích chybách a vyzývat křesťany, aby je uznali, vyznali a jich litovali; aby se omluvili. Je to známka ne oportunistu či slabosti, ale naopak síly. O první postní neděli r. 2000 svým „Mea culpa“ šokoval celý svět! Církev, která má trvalou tisíciletou kontinuitu, nese s sebou dějinami stále zodpovědnost i za své chyby. Instituce, státy, režimy, které se mění, vznikají a zanikají, se nehlásí k omylům a chybám svých předchůdců. Celou svou zkušenost víry, to je hlubokou zbožnost a moudrost Ducha svatého, dával papež světu nejen jako působivé svědectví, ale předkládal je církvi jako učitel a prorok v Božím království v nesčetných projevech při nejrůznějších příležitostech a jako rozsáhlé pastýřské dokumenty svého pontifikátu, které jsou nástrojem proměny církve v duchu II. vatikánského koncilu, instrumentem přípravy na novou evangelizaci a vstup do třetího tisíciletí.

Možná nejsilnějším rysem osobnosti Jana Pavla II. je kříž, který nesl: nepřátelství zvenku i zevnitř, napadání ze strany bratří i nepřátel, útoky, duchovní i fyzické nebezpečí ze všech stran. A kříže tělesné - nemoci, operace... „na mém těle nosím znamení, že náležím Ježíšovi“.

Na otázku, kdy jsem viděl papeže nejsilnějšího a největšího, bych odpověděl bez váhání: tehdy, když jsem ho poprvé spatřil o hůlce vystupovat na letišti v Záhřebu: On fyzicky silný člověk, sportovec, horolezec, tady je trpící! Objevuje se ve dveřích letadla před zraky přítomných i před zraky kamer světa – jako muž o hůlce! Papež nemocný, nesoucí kříž je nejsilnější papež, živé znamení pro církev, život vyzdvižený pro celý svět.

Když se lidé dívají na papeže ponořeného do modlitby, v ústraní i uprostřed davů, chápali bez komentáře, odkud pramení jeho síla unést tu obrovskou tíhu úřadu, nepředstavitelný tlak zástupů lidí, kteří k němu volali a vztahovali své ruce, kdy „pohlčován“ davem se vystavoval i nebezpečí... Od jeho života a modlitby je

neodmyslitelná mariánská zbožnost. Je jí poznamenán nejen každý krok, ale i každá řádka jeho projevů a spisů.

Papež kráčel s velkým vnitřním světlem Ducha Božího, který zářil na jeho tváři, v jeho učení i celém životě. Věděl o jeho působení v církvi a chtěl, abychom se je naučili vidět i my. Toto tak mimořádně zdůraznil o Letnicích roku 1998 v Římě: „Znovuobjevit působení Ducha svatého v církvi Boží dnes“. Přál bych si, aby velká vnější aktivita pontifikátu Jana Pavla II., která svádí k velké prezentaci, nezakryla vnitřní papežovo tajemství – jeho hlubokou lásku k člověku, pramenící ze zakotvení v Bohu...

Za každou větou z toho, co jsem tady vyprávěl, je i moje vlastní pozorování a zkušenost z mnoha setkání při nejrůznějších příležitostech. Nemohl jsem u tak velkého člověka zůstat jen u vnějšího popisu či vyprávění mnoha, třeba hezkých epizod. Proto tato hrst postřehů vedených snahou o hlubší pohled za životní kulisy tohoto velkého herce a umělce života.

Miloslav kardinál Vlk